

ביאור בדרך אפשר

1 מסופר בפרשת השבוע שכאשר הקדוש ברוך הוא הטיל על משה רבנו את
2 השליחות להוציא את בני ישראל ממצרים, אמר לו משה - "לא איש דברים
3 אנכי... כבר פה וכבר לשון אנכי". ובתשובה לכך:

4 וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו אֵל מֹשֶׁה וְכִי מִי שָׁם פֶּה לְאָדָם וּמִפֶּרֶשׁ רִשִׁי:

5 "מי למדך לדבר כשהיית נדון לפני

6 פרעה על המצר?" או מי ישום

7 אֵלֶם וּמִפֶּרֶשׁ רִשִׁי: "מי עשה פרעה

8 אלם שלא נתאמן במצוות הריגתך,

9 ואת משרתיו חרשים שלא שמעו

10 בצוותו עליך, ולאפקטורין ההורגים

11 מי עשם עוורים שלא ראו שברחת מן

12 הבימה ונמלטת או חרש או פקח

13 או עור הלא אנכי ופירש רש"י:

14 "ששמי ה' עשיתי כל זאת" ה' ה'.

15 וַיֹּאמֶר מֹרְבָב בִּירוּשָׁלַיִם²

16 בְּשַׁעַר שְׂבַרְח מֹשֶׁה מִלְפָּנָיו

17 פָּרְעֵה, לאחר שהרג את המצרי

18 נַעֲשֶׂה כָּל הָאוּכְלוּסִין שְׁלוֹ,

19 מָהֶם אֵילִמִּים וּמָהֶם חֲרָשִׁים

20 וּמָהֶם סוּמִים. אָמַר

21 לְאֵילִמִּים, הֵיכָן מֹשֶׁה, וְלֹא

22 הָיוּ מְדַבְּרִים. אָמַר לְחֲרָשִׁים,

23 וְלֹא הָיוּ שׁוֹמְעִין. אָמַר

24 לְסוּמִים, וְלֹא הָיוּ רוֹאִים.

25 הוּא שְׁאֲמַר הַקִּבְ"ה לְמֹשֶׁה,

26 בַּפְּסוּק הַפּוֹתַח מֵאִמֶּר וְהָיָה מִי שָׁם פֶּה

27 לְאָדָם אוּ מִי יִשׁוּם אֵלֶם אוּ

28 חֲרָשׁ גּוֹ'. וְזֶהוּ שְׁאֲמַר ה'

29 לְמֹשֶׁה שְׂפִינִן שְׁכָל זֶה נַעֲשֶׂה

30 בְּשִׁבְלֵי הַצֵּלְתוֹ, וכדי להציל את

31 משה מיד פרעה בשעתו ה' עשה

32 אנשים רבים לאילמים, חרשים

33 ועיוורים הרי פשיטא שגם

34 עכשו כשילך לפרעה בשליחות

35 של הוצאת בני ישראל ממצרים

36 יַעֲשֶׂה הַקִּבְ"ה גַּם שְׂפִינֵי

37 בְּשִׁלְחוֹתוֹ כִּי שֶׁאֵין לוֹ מֶה לַחֲשׁוֹשׁ

38 מִכִּי שֶׁהוּא "לא איש דברים... כבר פה

39 וכבוד לשון". וְצָרִיף לְהַבְיִין³,

40 לגופם של דברי חכמינו ז"ל בתלמוד

41 ירושלמי שהובאו לעיל דבשביל

42 הַצֵּלְתֵּי מֹשֶׁה שִׁפְרַעָה לֹא יוּכַל

ביאור בדרך אפשר

לתפוס אותו לא הָיָה צוֹרֵף שְׁכָל עֲבָדֵי פָּרְעֵה וּבִלְשׁוֹן חֲכָמֵינוּ ז"ל

44 "כל אוכלוסין שלו" הָיוּ אֵלִמִּים חֲרָשִׁים וְסוּמִים, היפך טבעם לדבר,

45 לְשׁוֹמְעֵי וְלֹדְאוֹת שְׁהָרֵי הָיָה אֶפְשָׁר יִתְכַּן שִׁיְהִיָּה הַגֵּס רַק בְּאִישׁ

46 אֶחָד, בְּמֹשֶׁה, שְׁלֹא יִהְיֶה נִרְאָה לָהֶם, ואם משה היפוך לאינו

47 נראה, אף אחד לא יוכל להסגיר אותו

48 לִידֵי פָּרְעֵה וְלָמָּה הוּצָרָף לְהִיּוֹת

49 הַגֵּס בְּכָל עֲבָדֵי פָּרְעֵה שִׁיְעַשׂוּ

50 חֲרָשִׁים אֵלִמִּים וְסוּמִים,

51 וּמוֹכְן שְׁנֵם בְּאִישׁ אֶחָד מִשֶּׁה

52 רַבְנוּ בַלְבַד הוּא קָל יוֹתֵר מִגֵּס

53 בְּהַרְבֵּה אֲנָשִׁים כֹּל עֲבָדֵי פָּרְעֵה.

54 וְהַגֵּם שְׁלֹגְבִיָּה ה' יִתְבָּרַף לֹא

55 שִׁיף עֲנִין קָל וְקָשָׁה, שְׁהָרֵי

56 הוּא פֶלַי יְכוּל, וְהַכֹּל בְּהַשְׁוֹאָה

57 אֲצִלּוֹ, כִּי שֵׁם בְּאִנְשִׁים רַבִּים לֹא

58 מֵהוּוֵה לְגַבּוֹ 'קוּשִׁי' יוֹתֵר מֵאִשֶׁר נֵס

59 בְּאִדָּם אֶחָד מִכָּל-מְקוֹם הָרֵי

60 מְצִינּוֹ בְּדַבְּרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל

61 הַלְשׁוֹן קָשָׁה לְזוּגָם כְּקָרִיעַת

62 יַם-סוּף⁴, דְּכִיּוֹן שְׁקָרִיעַת יַם-

63 סוּף הוּא גַּם הַיּוֹצֵא מְדַרְכֵי

64 הַטָּבַע, לְכֵן הוּא קָשָׁה הָרֵי

65 שֶׁחֲכָמֵינוּ ז"ל מְגַדְרִים נֵס שִׁישׁ בּוֹ

66 יְצִיאָה מְגַדְרֵי הַטָּבַע כִּי-קוּשִׁי, כְּכִיכּוֹל,

67 מִצַּד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהִינּוּ,

68 מִשְׁמַעוֹת הַ"קוּשִׁי" הֵיא הַהַגֵּם

69 שְׁלֹגְבִיָּה יִתְבָּרַף הַכֹּל הוּא

70 בְּהַשְׁוֹאָה, וְאִכֵּן בּוֹדָאֵי שֵׁם קָרִיעַת

71 יַם סוּף, וְכֵן עֲנִיין הַיּוֹיּוּגִים שֶׁנִּמְשַׁל

72 לְקָרִיעַת יַם סוּף, הֵם לֹא מִיתוֹ שֶׁל דָּבָר

73 כֹּלֵל לֹא "קָשִׁים" לְגַבּוֹ בְּמוֹכֵן הַפְּשׁוּט

74 שֶׁל "קָשָׁה" מִכָּל-מְקוֹם פִּינִן

75 שְׁעֵלָה בְּרִצּוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ

76 הוּא שֶׁתְּהִיָּה הַנְּהַגַת הַעוֹלָם

77 בְּדַרְךָ הַטָּבַע, וְלֹא בְּנִסִּים

78 שִׁיּוּצָאִים מְגַדְרֵי הַטָּבַע לְכֵן הִנֵּה

79 הַגֵּס שֶׁהוּא שִׁינּוֹי הַטָּבַע, הוּא

80 עֲנִין קָשָׁה בְּכִיכּוֹל כִּי זוּהִי הַנְּהַגָה

בס"ד. שבת פרשת שמות, כ"ג טבת, מברכים החודש שבט, ה'תשי"ט

(הנחה בלתי מוגה)

1 וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו מִי שָׁם פֶּה לְאָדָם אוּ מִי

יִשׁוּם אֵלֶם אוּ חֲרָשׁ אוּ פִקֵּחַ אוּ עוֹר

2 הָלֹא אֲנֹכִי ה' ¹. וַיֹּאמֶר בִּירוּשָׁלַיִם² בְּשַׁעַר

3 שְׂבַרְח מֹשֶׁה מִלְפָּנָיו פָּרְעֵה, נַעֲשֶׂה כָּל הָאוּכְלוּסִין

4 שְׁלוֹ, מָהֶם אֵילִמִּים וּמָהֶם חֲרָשִׁים וּמָהֶם סוּמִים.

5 אָמַר לְאֵילִמִּים, הֵיכָן מֹשֶׁה, וְלֹא הָיוּ מְדַבְּרִים.

6 אָמַר לְחֲרָשִׁים, וְלֹא הָיוּ שׁוֹמְעִין. אָמַר לְסוּמִים,

7 וְלֹא הָיוּ רוֹאִים. הוּא שְׁאֲמַר הַקִּבְ"ה לְמֹשֶׁה, מִי

8 שָׁם פֶּה לְאָדָם אוּ מִי יִשׁוּם אֵלֶם אוּ חֲרָשׁ גּוֹ'.

9 וְזֶהוּ שְׁאֲמַר ה' לְמֹשֶׁה שְׂפִינִן שְׁכָל זֶה נַעֲשֶׂה

10 בְּשִׁבְלֵי הַצֵּלְתוֹ, הָרֵי פְּשִׁיטָא שְׁנֵם עֲכָשׁוּ כְּשִׁילָף

11 לְפָרְעֵה יַעֲשֶׂה הַקִּבְ"ה גַּם שְׂפִינֵי בְּשִׁלְחוֹתוֹ.

12 וְצָרִיף לְהַבְיִין³, דְּבִשְׁבִיל הַצֵּלְתֵּי מֹשֶׁה לֹא הָיָה

13 צוֹרֵף שְׁכָל עֲבָדֵי פָּרְעֵה יִהְיוּ אֵלִמִּים חֲרָשִׁים

14 וְסוּמִים, שְׁהָרֵי הָיָה אֶפְשָׁר שִׁיְהִיָּה הַגֵּס רַק בְּאִישׁ

15 אֶחָד, בְּמֹשֶׁה, שְׁלֹא יִהְיֶה נִרְאָה לָהֶם, וְלָמָּה

16 הוּצָרָף לְהִיּוֹת הַגֵּס בְּכָל עֲבָדֵי פָּרְעֵה שִׁיְעַשׂוּ

17 חֲרָשִׁים אֵלִמִּים וְסוּמִים, וּמוֹכְן שְׁנֵם בְּאִישׁ אֶחָד

18 הוּא קָל יוֹתֵר מִגֵּס בְּהַרְבֵּה אֲנָשִׁים. וְהַגֵּם

19 שְׁלֹגְבִיָּה יִתְבָּרַף לֹא שִׁיף עֲנִין קָל וְקָשָׁה, שְׁהָרֵי

20 הוּא פֶלַי יְכוּל, וְהַכֹּל בְּהַשְׁוֹאָה אֲצִלּוֹ, מִכָּל-מְקוֹם

21 הָרֵי מְצִינּוֹ בְּדַבְּרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל הַלְשׁוֹן קָשָׁה

22 לְזוּגָם כְּקָרִיעַת יַם-סוּף⁴, דְּכִיּוֹן שְׁקָרִיעַת יַם-סוּף

23 הוּא גַּם הַיּוֹצֵא מְדַרְכֵי הַטָּבַע, לְכֵן הוּא קָשָׁה.

24 וְהִינּוּ, דְּהַגֵּם שְׁלֹגְבִיָּה יִתְבָּרַף הַכֹּל הוּא בְּהַשְׁוֹאָה, פִּינִן שְׁעֵלָה

25 בְּרִצּוֹנוֹ שֶׁתְּהִיָּה הַנְּהַגַת הַעוֹלָם בְּדַרְךָ הַטָּבַע, לְכֵן הִנֵּה הַגֵּס שֶׁהוּא שִׁינּוֹי הַטָּבַע,

26 עֲנִין קָשָׁה בְּכִיכּוֹל כִּי זוּהִי הַנְּהַגָה

(1 שמות ד, יא. (2 ברכות רפ"ט. וראה גם שמו"ר פ"א, לא. (3 בכלל הבא לקמן - ראה ד"ה ויאמר וגו' מי שם פה תרל"ד (סה"מ תרל"ד ע' צו ואילך). ד"ה הנ"ל תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' קלג ואילך). (4 סוטה ב, א.